

Region Midtjylland
Skottenborg 26
Postboks 21
8800 Viborg

att.: Morten Bondgaard

Codex Advokater P/S
Ny Carlsberg Vej 80
1799 København V

9. februar 2023

Journalnr.: 221371

Advokat:
Jacob Brandt
jab@codexlaw.dk

Sekretær:
Karina Tychsen/JAB
ket@codexlaw.dk

Region Midtjyllands søgsmålsinteresse – Miljøstyrelsens afgørelse om efterlevelse af påbud – ”Cheminova”

1 Indledning og problemstilling

Regionsrådet skal tage stilling til opretholdelse af søgsmålet mod Miljøstyrelsen i anledning af Miljøstyrelsens afgørelse om, at påbuddene meddelt til Cheminova i 1981 og 1983 skal anses for efterlevet.

Årsagen er, at Miljø- og Fødevareklagenævnet ved afgørelse af 22. december 2022 – i modsætning til Miljøstyrelsen – fastslog, at Region Midtjylland ikke havde en sådan væsentlig og individuel interesse i sagen, at regionen kunne anses som klageberettiget. Det var nævnets vurdering, at regionens begrundelse for at klage var at anse som generelle myndighedsinteresser, som ikke var af en sådan kvalificeret grad, at det kunne begrunde klageberettigelse.

Det er vores vurdering, at der er tale om en streng bedømmelse af regionens interesse i sagen. Miljøstyrelsens afgørelse flytter ansvaret for håndteringen af en meget stor forurening fra forureneren til den offentlige indsats med store økonomiske konsekvenser for regionen til følge. Sagen – og Miljøstyrelsens afgørelse – er særegen for miljøbeskyttelsesloven, og i modsætning til nævnet kan vi ikke følge, at Region Midtjyllands interesse i den foreliggende sag er sammenlignelig med regionens almindelige interesser i tilsynsmyndighedernes afgørelser efter miljøbeskyttelsesloven, hvor lovgiver aktivt har fra- valgt, at regionen skal være klageberettiget.

Idet der er et vist sammenfald mellem klageberettigelse og søgsmålskompetence, er det relevant at forholde sig til regionens søgsmålskompetence i lyset af nævnets afgørelse.

Region Midtjylland har på den baggrund anmodet om vores vurdering af regionens søgsmålskompetence i lyset af nævnets afgørelse, og regionen har ligeledes anmodet om vores vurdering af, om en forening med det fornødne formål med fordel kunne indtræde i sagen.

2 Konklusion

2.1 Region Midtjyllands søgsmålskompetence

Selvom der er et vist sammenfald mellem klageberettigelse og søgsmålskompetence, er det vores vurdering, at der er en videre adgang til at indbringe en sag for domstolene end klagenævnet. Dette skyldes, at klagenævnet kun tillægger en økonomisk interesse i en sags udfald indirekte betydning, fordi klagenævnet først og fremmest påser, om klager har en væsentlig og individuel interesse i forhold til det formål, som loven, som afgørelsen er truffet efter, skal varetage – miljømæssige interesser.

Der kan miljømæssigt argumenteres for, at resultatet er det samme, om Region Midtjylland eller Cheminova forestår afværgeforanstaltningerne omfattet af Miljøstyrelsens afgørelse. Der er imidlertid en meget stor økonomisk forskel for regionen, om det sker under den offentlige indsats efter jordforureningslovens kap. 3 eller udføres af Cheminova. Dertil kommer, at Miljøstyrelsen vil være pligtig at erstatte Region Midtjyllands udgifter som følge af styrelsens afgørelse, hvis denne tilsidesættes som ugyldig, og Region Midtjylland i lyset af afgørelsen måtte afholde udgifter, herunder som følge af fraværet af opsættende virkning.

Det er derfor vores vurdering, at Region Midtjylland har en sådan økonomisk interesse i søgsmålet, at regionen må anses for at have søgsmålskompetence.

Det bemærkes, at Region Midtjylland frem til den 22. juni 2023 har mulighed for at indbringe Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse om afvisning af regionens klageberettigelse for domstolene. Hvis Miljøstyrelsen gør gældende, at Region Midtjyllands søgsmål skal afvises pga. manglende søgsmålskompetence, har Region Midtjylland således mulighed for at indbringe nævnets afgørelse af 22. december 2022 for domstolene med henblik på at anfægte gyldigheden heraf. Søgsmålet mod Miljøstyrelsen vil i givet fald blive sat i bero på udfaldet af en sådan sag.

Afslutningsvist bemærkes, at søgsmålet primært omfatter den del af Miljøstyrelsens afgørelse, som ikke kunne indbringes for Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Hvis regionen ikke kan indbringe sådanne afgørelse for domstolene, vil regionen i realiteten være afskåret fra at prøve såvel kommunernes som

Miljøstyrelsens afgørelser af betydning for den offentlige indsats, når disse er truffet i medfør af miljøbeskyttelsesloven. Dette vil eksempelvis omfatte en afgørelse om ikke at meddele påbud til en forurener efter miljøbeskyttelsesloven, selvom dette måtte have store økonomiske konsekvenser for regionen.

Hvis domstolene måtte nå frem til, at Region Midtjylland ikke har søgsmålskompetence, herunder i lyset af nævnets afgørelse af 22. december 2022, vil dette være en principiell afklaring af, at retstilstanden er således, at regionerne ubetinget må acceptere de afgørelser, som træffes af kommunale og statslige myndigheder, hvor regionerne ikke i lovgivningen er tillagt udtrykkelig klageadgang, selvom sådanne afgørelser har vidtrækkende økonomiske konsekvenser for regionerne. Hvis en sådan retstilstand er uacceptabel for regionen, må dette anses som et politisk anliggende.

2.2 Foreningers søgsmålskompetence

Som udgangspunkt skal foreninger leve op til samme krav om søgsmålskompetence som regionen. Dermed vil varetagelsen af ideelle interesser til naturbeskyttelse i princippet ikke være tilstrækkeligt til, at en forening anses for at have søgsmålskompetence.

Der er dog i retspraksis flere eksempler på, at foreninger er tillagt søgsmålskompetence i miljøretlige søgsmål. Hertil kommer, at Århus-konventionens art. 9, stk. 2, tillægger NGO'er en særlig adgang til domstolsprøvelse.

Det er derfor vores vurdering, at en forening, som eksempelvis har til formål at varetage naturbeskyttelsesinteresser, vil blive anset som søgsmålskompetent.

I forhold til den foreliggende sag vil indtræden i lyset af søgsmålsfristen dog fordre, at den pågældende forening hovedintervenerede i sagen, hvis formålet skulle være at afhjælpe en evt. manglende søgsmålskompetence hos regionen.

Det skal for god ordens skyld bemærkes, at Region Midtjyllands interesse i sagen, herunder i forhold til søgsmålskompetence, ikke bør være afhængig af ideelle foreningers deltagelse, og at det derfor er vanskeligt at se det saglige grundlag for et samarbejde om eller evt. finansiering af en forenings hovedintervention i søgsmålet mod Miljøstyrelsen.

3 Generelt om søgsmålskompetence

3.1 Søgsmålskompetence for regionen

Søgsmålskompetence er i modsætning til klageberettigelse ikke reguleret i miljøbeskyttelsesloven.

Spørgsmålet om søgsmålskompetencen må afgøres ved en vurdering af, om sagsøgerens interesse i at få sagen prøvet ved domstolene kan anses som så konkret, individuel og aktuel, at sagen bør nyde fremme.

Konkret betyder, at den er det modsatte af abstrakt. Det skal være muligt at fastslå, hvad tvisten angår.

Tvisten skal også være aktuel. Det er altså ikke tilstrækkeligt med en mulig, potentiel tvist. Tvisten skal have aktualiseret sig, og parterne skal have interesse i en afklaring. Det er vigtigt at bemærke, at der godt kan foreligge en aktuel interesse, selvom der er en tidsforskydning til fortiden eller til fremtiden. Det kan godt være både konkret og aktuelt, uden at det er nutidigt. Det kan være fortidigt og fremtidigt, men det skal stadig være konkret og aktuelt. Der skal være en konkret, aktuel interesse, idet domstolene ikke afgiver abstrakte responsa. Det skal være spørgsmål, der har konkret og aktuel betydning for parterne.¹

Ved individuel forstås, at sagen skal angå forhold, som er af specifik betydning for sagsøgeren.

Hensynene, der kan begrunde søgsmålskompetence ved domstolene, er bredere end dem, som kan begrunde klageberettigelse under miljøbeskyttelsesloven.² Eksempelvis tillægges økonomisk interesse i sagens udfald større betydning ved bedømmelse af søgsmålskompetence end ved klageberettigelse.

Der findes i retspraksis forskellige eksempler på prøvelse af myndigheders søgsmålskompetence mod andre myndigheder – ofte har det været kommuner, som søgte at indbringe klageinstansens afgørelse for domstolene. I UfR 2004.1513H udtalte Højesterets flertal, at kommunen i en sådan sag, at kommunen ikke havde påvist en konkret – økonomisk eller anden interesse – i at få prøvet rigtigheden at nævnets praksis, at kommunen havde søgsmålskompetence. I UfR 2007.1074H var landsretten med henvisning til bl.a. kommet til det samme resultat med henvisning til, at kommunen ikke havde en umiddelbar økonomisk eller anden konkret interesse i at få sagen påkendt. Ifølge Højesteret havde

---

¹ Erik Werlauff, Retssager, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2011, s. 150f.

² Der kan henvises til MAD 1997.992 og MAD 2011.628, som fastslog, at rene økonomiske interesser ikke kan begrunde klageberettigelse under miljøbeskyttelses- eller jordforureningsloven. Klageberettigelse forudsætter grundlæggende en miljømæssig interesse i sagen udfald.

Københavns Kommune dog søgsmålskompetence, fordi kommunens havde en væsentlig planlægningsmæssig kompetence.³

Hvis Region Midtjylland som følge af Miljøstyrelsens afgørelse kan påføres et tab, vil dette normalt også indebære, at regionen anses som søgsmålskompetent, jf. eksempelvis landsrettens dom i UfR 2003.1095V.

3.2 Særligt om foreningers søgsmålskompetence

Som udgangspunkt skal foreninger leve op til samme krav om søgsmålskompetence som regionen. Dermed vil varetagelsen af ideelle interesser til naturbeskyttelse normalt ikke være tilstrækkeligt til, at en forening anses for at have søgsmålskompetence.

Der er dog i retspraksis flere eksempler på, at foreninger er tillagt søgsmålskompetence i miljøretlige søgsmål. I Højesterets kendelse i UfR 2012.2572H blev søgsmålskompetence anerkendt for Landsforeningen for Bedre Miljø i sagen om testvindmøller i Østerild. Greenpeace Danmark blev endvidere anerkendt som søgsmålskompetent i spørgsmålet om VVM-direktivets overholdelse i Østre Landsrets kendelse i UfR 1994.780Ø.

Hertil kommer, at Århus-konventionens art. 9, stk. 2, tillægger NGO'er, herunder foreninger, en særlig adgang til domstolsprøvelse.

København, den 9. februar 2023

Jacob Brandt

---

³ Se desuden UfR 1997.1304Ø, UfR 1998.672Ø samt MAD 1998.925V, hvor landsretten tillige lægger vægt på manglende økonomisk interesse som grundlag for at afvise søgsmålskompetence.